

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Назар ГАЛУЗІНСЬКИЙ, 1993 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2014 році закінчив Національний університет «Одеська юридична академія», де отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Правознавство» та здобув кваліфікацію магістр права, проходить службу в органах прокуратури, виконав акредитовану освітньо-наукову програму Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса (ОП 37284 Право (081 Право)).

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса від «04» липня 2025 року № 2082-10, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради **Галії ЧАНИШЕВОЇ**, д.ю.н., професора, завідувача кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія»;

Рецензентів: **Анни ПАНЧЕНКО**, к.ю.н., доцента, доцента кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія»;

Марії НАНЬЄВОЇ, к.ю.н., доцента, доцента кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія»;

Офіційних опонентів: **Світлани СИНЧУК**, д.ю.н., професора, професора кафедри соціального права Львівського національного університету імені Івана Франка;

Дмитра СІРОХИ, д.ю.н., доцента, доцента кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

на засіданні «11» серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Назару ГАЛУЗІНСЬКОМУ на підставі публічного захисту дисертації «Санкції у праві соціального забезпечення» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – Бориченко Катерина Валеріївна, д.ю.н., доцент, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлена тим, що ця робота є першим у національній науці права соціального забезпечення спеціальним комплексним дослідженням санкцій у праві соціального забезпечення.

У дисертації одержано такі результати, що мають наукову новизну: вперше:

- виокремлено та охарактеризовано ознаки відповідальності у праві соціального забезпечення, які запропоновано поділяти на дві групи: загальні (наявність державного примусу, мета застосування, реалізація в рамках галузових відносин) та спеціальні (зумовленість фактом правопорушення, нормативне забезпечення, особливості суб'єктного складу, зміст санкцій, порядок притягнення до відповідальності);

- сформульовано визначення поняття «правопорушення у праві соціального забезпечення» як протиправних, винних діянь (дій чи бездіяльності) суб'єктів галузових матеріальних та процедурних суспільних відносин (їх представників) та/або їх посадових осіб, що призвели до порушення вимог соціального законодавства, завдали шкоди іншому суб'єкту правовідносин, за вчинення яких можуть бути застосовані юридичні санкції;

- обґрунтовано, що форма вини, з якою вчинене правопорушення у праві соціального забезпечення, переважно не має жодного значення для застосування галузових санкцій, виключенням з цього правила є обов'язок пенсіонера повернути як безпідставно отримані суми надміру виплачених пенсій за умови, що їх виплата стала наслідком зловживань з боку пенсіонера;

- доведено, що вина соціального надавача у вчиненні правопорушення у праві соціального забезпечення має змішану (суб'єктивно-об'єктивну) природу, оскільки його посадові особи, маючи доступ до матеріалів особової справи уповноваженого суб'єкта, будучи обізнаними з відповідними документами, які містяться у ній, та приписами соціального законодавства, а також маючи обов'язок діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, допускають неправильне правозастосування, тим самим соціальний надавач, маючи можливість діяти правомірно, порушує права уповноваженого суб'єкта;

- сформульовано перелік суб'єктів, уповноважених на реалізацію санкцій у праві соціального забезпечення, який включає: Пенсійний фонд України; територіальні органи Пенсійного фонду України; Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття; Державний центр зайнятості; регіональні центри зайнятості; місцеві державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, районних у місті (у разі створення), міських рад; Національну соціальну сервісну службу; соціальних надавачів - суб'єктів недержавного соціального забезпечення;

- доведено існування у праві соціального забезпечення трьох видів проваджень щодо застосування санкцій: безспірного, позасудового та судового; вдосконалено:

- визначення поняття «санкції у праві соціального забезпечення» в частині обґрунтування недоцільності вказівки на характер негативних наслідків,

що застосовуються до правопорушника, які можуть бути передбачені законом та конкретизовані договором у праві соціального забезпечення;

- розуміння змісту правообмежуючих санкцій для управомоченого суб'єкта, які зводяться до звуження змісту чи обсягу права на соціальний захист у відповідь на допущене правопорушення, що є проявами обмеження прав і свобод. Доведено, що досліджуваний вид санкцій у праві соціального забезпечення незалежно від правової природи їх наслідків доцільно визначати як правообмежуючі;

- доктринальні напрацювання щодо сфери застосування правопоновлюючих санкцій у праві соціального забезпечення в аспекті доведення можливості їх реалізації у діяльності соціального надавача, що зумовлено порядком виникнення відповідних обов'язків, його індивідуальним характером;

- обґрунтування визнання відшкодування моральної шкоди управомоченому суб'єкту, яка має цивільно-правову природу, санкцією у праві соціального забезпечення з огляду на спрямування на припинення правопорушення /усунення його наслідків та перешкод, що стоять на шляху забезпечення інтересів учасників матеріальних та процедурних відносин у праві соціального забезпечення, спричинення негативних наслідків для особи, яка не виконала передбаченого законом чи договором обов'язку у сфері соціального захисту;

- доктринальне розуміння змісту підстави застосування санкцій у праві соціального забезпечення в частині вказівки на виникнення відповідної можливості за умови синергії фактичної, нормативно-правової та процесуальної підстав;

набули подальшого розвитку:

- висновки про доцільність кодифікації національного соціального законодавства шляхом застосування інституційної систематизації та прийняття Книги 1 Кодексу соціального захисту населення як загальної частини, у якій, серед іншого має бути глава «Відповідальність у сфері соціального захисту населення», положеннями якої буде визначено: суб'єктів відповідальності, підстави притягнення до відповідальності, порядок притягнення до відповідальності управомочених у сфері соціального захисту та соціально-зобов'язаних суб'єктів, санкції за порушення соціального законодавства та порядок їх застосування;

- наукові положення про класифікацію санкцій у праві соціального забезпечення залежно від способу, яким забезпечується охорона правопорядку, дотримання юридичних обов'язків, в частині доведення існування у праві соціального забезпечення штрафних санкцій;

- теза про те, що склад правопорушення як підстава притягнення особи до відповідальності у праві соціального забезпечення та заходи державно-примусового впливу за його вчинення мають визначатися виключно законом, а не підзаконним нормативно-правовим актом;

- твердження про доцільність застосування в якості штрафної санкції у праві соціального забезпечення обов'язку соціального надавача виконати своє грошове зобов'язання з урахуванням інфляційних втрат та 3% річних, вказівкою

про позитивний ефект такої практики, який можна відобразити у взаємозв'язку двох його проявів: стимулювання соціального надавача та опосередковано держави у цілому у найкоротші терміни вживати всіх заходів з метою фактичного відновлення порушених прав людини (сім'ї) у сфері соціального захисту, запобігання аналогічним та повторним порушенням; повне відновлення у правах уповноваженого у сфері соціального захисту суб'єкта;

- теоретичне обґрунтування віднесення позасудового порядку реалізації санкцій у праві соціального забезпечення до адміністративної процедури, з огляду на те, що він: впливає на правовий статус учасників правовідносин, зокрема на зміст і обсяг їх прав та обов'язків; характеризується імперативним методом правового регулювання; пов'язаний із реалізацією повноважень адміністративним органом, який має контрольно-наглядові або управлінсько-правозастосовні функції; завершується прийняттям рішення або вчиненням юридично значущої дії індивідуального характеру, спрямованих на відновлення законності у сфері соціального захисту, правового статусу суб'єкта, чий права були порушені.

Дисертація виконана українською мовою.

За змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами).

Здобувач має 12 наукових публікацій, серед яких 4 статті, опубліковані у наукових фахових періодичних виданнях України з юридичних наук, а також 8 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях:

Бориченко К.В., Галузінський Н.О. Поняття юридичної відповідальності у праві соціального забезпечення. *Юридичний вісник*. 2022. №3. С. 7-12

Галузінський Н.О. Порядок застосування санкцій у праві соціального забезпечення. *Академічні візії*. 2023. №26. С. 1-6.

Галузінський Н.О. Критерії класифікації санкцій у праві соціального забезпечення. *Право і суспільство*. 2024. №4. С. 154-159

Галузінський Н.О. Відшкодування моральної шкоди у праві соціального забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2024. Вип. 85. С. 96-101.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили свої зауваження:

Галія ЧАНИШЕВА, д.ю.н., професор, завідувач кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія», відзначила рішучість і сміливість здобувача та його наукового керівника – д.ю.н. Бориченко Катерини Валеріївни у виборі теми дисертаційної роботи та в цілому обраного напрямку дослідження, оскільки виявилось так, що на кафедрі неодноразово були спроби звернутися до дослідження цих проблем. Відзначила, що були теми і щодо відповідальності у праві соціального забезпечення, але через складність та недостатнє висвітлення у науковій літературі теоретичних та практичних проблем відповідальності у праві соціального забезпечення жодна спроба проведення комплексного дослідження вказаних питань не завершилась підготовкою дисертації. Висловила думку, що це важке завдання Назару Олександровичу вдалося виконати і всі присутні побачили цілісне, системне, спеціальне та комплексне дослідження санкцій у праві соціального забезпечення. Будь-яке суб'єктивне право, будь-яке право у сфері соціального забезпечення повинно мати ефективний механізм забезпечення, який включає в себе визначення, гарантування, охорону та захист. Захист і охорона суб'єктивного права передбачають встановлення на національному рівні адміністративних, судових та інших процедур захисту порушеного права та чітких, ефективних, стримуючих санкцій за порушення того чи іншого права. Проте у праві соціального забезпечення досить часто в законі чи підзаконному нормативно-правовому акті містяться бланкетні норми, які встановлюють правила, відповідно до яких за порушення законодавства застосовується відповідальність, передбачена законодавством, а на практиці виявляється, що будь-яких санкцій цим законодавством не визначено. Тому таке цілісне уявлення, системний погляд на цю проблему в науці права соціального забезпечення є дуже важливим внеском у розвиток науки права соціального забезпечення, що дозволило здобувачу вирішити важливу для сучасної науки права соціального забезпечення проблему. Повторилася, що вже відзначали про єдність теоретичної і практичної складової дисертації. Автором використано власний практичний досвід, проаналізовано значну кількість судових рішень і саме на підставі практики правозастосування сформульовано важливі теоретичні висновки і положення. Висловила слова підтримки щодо дисертації Назара Олександровича і зазначила, що приєднується до думки колег і буде голосувати за присудження Назару Олександровичу ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Анна ПАНЧЕНКО, к.ю.н., доцент, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія», критичні зауваження та дискусійні положення виклала у письмовій формі у наданій рецензії та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що хоче звернути увагу на те, що захист дисертації – це урочиста та важлива подія, яка не може пройти без хвилювань, проте незважаючи на це, Назар Олександрович на дуже високому рівні продемонстрував результати, яких було досягнуто у процесі дослідження. Погодилася з думкою Дмитра Ігоровича про те, що тема дуже цікава. Зазначила, що під час ознайомлення з дисертацією для себе

виділила багато цікавих ідей, які змушують замислитися та можуть стати предметом окремих досліджень на рівні наукової статті чи монографії. Пропозиції, які висувалися Назаром Олександровичем, також отримали від рецензента позитивну оцінку. Констатувала, що робота заслуговує на виключно позитивну оцінку. Висловила сподівання, що ті зауваження, які були оголошені, будуть в подальшому враховані під час майбутніх наукових пошуків.

Марія НАНЬЄВА, к.ю.н., доцент, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія», критичні зауваження та дискусійні положення виклала у письмовій формі у наданій рецензії та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що підтримує колег з приводу того, що робота є ґрунтовною, актуальною, оскільки дослідження Назара Олександровича є першою в українській науці спробою комплексно розглянути питання санкцій у праві соціального забезпечення, їх ознаки, класифікацію, порядок застосування. Наголосила, що робота відрізняється чіткою та логічною структурою, послідовним викладом матеріалу від теоретичних основ і авторських визначень ключових понять до конкретних пропозицій щодо вдосконалення законодавства та правозастосовної практики. Вказала, що в роботі сформульовано багато висновків, які мають наукову новизну, були вперше комплексно сформульовані ознаки відповідальності у праві соціального забезпечення, визначено правопорушення в цій сфері, а також виокремлено три види проваджень щодо застосування галузевих санкцій та наведено авторську концепцію класифікації санкцій. Зазначила, що в загальному автором продемонстровано високий рівень теоретичної обізнаності у сфері соціального захисту та механізму застосування галузевих санкцій та доведено практичну значущість сформульованих висновків дослідження, зокрема, щодо удосконалення чинного законодавства та правозастосовної практики. Позитивним моментом відзначила те, що в роботі досліджено судову практику, практику ЄСПЛ та законодавство окремих зарубіжних країн. Констатувала, що дисертація Галузінського Назара Олександровича виконана на високому рівні та автор заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Світлана СИНЧУК, д.ю.н., професор, професор кафедри соціального права Львівського національного університету імені Івана Франка, критичні зауваження та дискусійні положення виклала у письмовій формі у наданому відгуку та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що у продовження виступу як офіційного опонента хоче завершити свою думку з приводу дослідження Галузінського Назара Олександровича і щодо власне проведеного публічного захисту дисертації. Констатувала, що робота виконана на актуальну тему, структурована, методологічно виважена, логічна, в ній використані сучасні наукові методи дослідження, належна наукова база, проведено аналіз законодавства і судової практики. Вказала, що ознайомлення з дисертацією дає підстави дійти висновку, що дисертант впорався з поставленими завданнями, які формулювалися на початку дослідження. Зазначила, що обсяг дисертаційної

роботи відповідає вимогам, а сформульовані висновки є обґрунтованими та достовірними, звернула увагу, що при аргументації висновків автор використовує всі належні наукові методи, достатню кількість джерел, що свідчить про глибину наукового пошуку і забезпечує комплексне вирішення поставлених завдань. Висловила думку, що Назару Олександровичу вдалося успішно захистити наукові положення та висновки дослідження. Констатувала, що підтримує свій оголошений висновок щодо відповідності Галузінського Назара Олександровича ступеню доктора філософії та висловила переконання, що члени ради можуть голосувати за присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Дмитро СІРОХА, д.ю.н., доцент, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка, критичні зауваження та дискусійні положення виклав у письмовій формі у наданому відгуку та оголосив під час виступу, у дискусії зазначив, що також підтримує здобувача та виступ Світлани Миколаївни, водночас зазначив, що дисертант володіє обраною для дослідження темою. Вказав, що публічний захист підтвердив, що дисертант розібрався в тих складних конструкціях, які ним досліджувалися, зазначив, що дисертація є цікавою для публічного загалу та може стати основою для подальших наукових досліджень, в цьому плані відзначив, що хоче заохотити Назара Олександровича продовжувати дослідження та врахувати ті зауваження, які оголошені членами ради. В цілому наголосив, що тематика надзвичайно важлива, оскільки з фінансової точки зору сфера соціального захисту охоплює трильйон двісті мільярдів гривень на сьогоднішній день – це дев'ятсот десять мільярдів гривень на пенсійні виплати та більш ніж двісті мільярдів гривень на інші соціальні виплати, закладені в державний бюджет, це без врахування сфери недержавного пенсійного забезпечення, соціального, медичного страхування. Тобто сфера соціального захисту є однією з тих, які потребують максимального фінансування, проте у якій досить часто вчиняються порушення прав людини, про що свідчить чисельна судова практика, на якій наголошує дисертант в своїй роботі. На сьогодні адміністративні суди приблизно на половину чи навіть інколи на 2/3 завантажені саме спорами у сфері соціального захисту і саме ефективні санкції, які стали б механізмом недопущення виникнення спорів, дозволили б зменшити навантаження на судову систему та кількість судових проваджень, забезпечити ефективність соціального законодавства. Зробив висновок, що дисертація відповідає встановленим вимогам, а дисертант заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Назару ГАЛУЗІНСЬКОМУ ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова

разової спеціалізованої вченої ради

Галія ЧАНИШЕВА